

УДК:
323.1(510)

Прегледни
рад

ПОЛИТИЧКА РЕВИЈА
POLITICAL REVIEW
Година (XXIV) XI, vol=34
Бр. 4 / 2012.
стр. 267-290.

Драган Траиловић*
Институт за политичке студије, Београд

СОЦИЈАЛНИ РАСЦЕПИ И ЗАХТЕВИ ЗА СЕЦЕСИЈОМ У НР КИНИ: СЛУЧАЈ СИНЋАНГА**

Сажетак

Етнички сукоби су једна од најозбиљнијих претњи по мир и стабилност једне државе, па и претња за међународни мир и безбедност, стога је бављење природом и узроцима етничких конфликта веома битно са становишта њихове превенције. У складу са тим, у овом раду бавићемо се облашћу етничких сукоба и то на конкретном примеру етничког конфликта између ханске популације и ујгурске етничке мањине у Аутономној области Синђанг у Народној Републици Кини. Основно (средњише) истраживачко питање, проблем који настојимо да истражимо јесте: како, на који начин, су из државног центра инициране промене друштвено-политичког уређења кинеске државе од формирања Народне Републике Кине 1949. године до данас, утицале на избијање етничког сукоба Хана и Ујгура. У овом истраживању ћемо настојати да покажемо на који начин су промене које су изазване новим обликом организације власти у Кини у процесу изградње националне државе довеле до друштвених расцепа и јачања национализма и сепаратизма код Ујгура и напослетку произвеле етнички конфликт. Рад је организован тако да ћемо после увода у коме ћемо одредити проблем којим се бавимо дати најпре основне податке о самој Аутономној области Синђанг, а затим и дати кратак историјски преглед дешавања на

* Истраживач приправник, Институт за политичке студије, Београд

** Овај рад је настао у оквиру пројекта бр. 179009, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

овом простору пре оснивања НР Кине. Други део рада ће се бавити социјалним расцепима који карактеришу кинеско друштво на овом делу територије Кине.

Кључне речи: социјални расцепи, етнички конфликт, сецесија, Синђанг, Кина

***

Последњих неколико година, нарочито после терористичког напада на САД, 11. септембра 2001. године, а у светлу борбе против глобалног тероризма, актуелизује се и интернационализује питање сепаратизма ујгурске мањине у кинеској Аутономној области Синђанг, који се често повезује са тероризмом и исламским екстремизмом заступљеним на простору Централне Азије. Поред великог значаја који ова аутономна област има за кинеску државу, пре свега у економском, политичком и безбедносном смислу, она је доминантно настањена бројном етнички турском популацијом, муслиманске вероисповести, где се као најбројнији издвајају Ујгури. Последњих двадесет година ујгурски национализам и сепаратизам, као и верски екстремизам у знатној мери нарастају. Наводећи као разлоге за то политику кинеске државе према муслиманима у Синђангу, по њима садржаној у „етничкој и верској дискриминацији, колонизацији (досељавањем Хана), неједнакој расподели економских добара, експлоатацији и асимилацији“ региона, они постављају озбиљан безбедносни изазов пред Народну Републику Кину, док као свој крајњи резултат имају отцепљење Синђанга и стварање независне државе „Источни Туркестан“. Са друге стране, НР Кина настоји да свим расположивим средствима одговори на овакве изазове. Дајући аутономни статус овој регији, уз законодавство које подразумева гарантовање основних права националних мањина и улагање у економски развој региона Народна Република Кина покушава да сачува свој територијални интегритет и јединство кинеске нације.

Полазећи од тога циљ овог рада је да опише и објасни околности и разлоге који битно одређују начине деловања двеју супротстављених страна у овом сукобу, преко основних раседних линија кинеског друштва на простору Синђанга. Истраживање ћемо усмерити ка начину на који институције утичу на понашање актера (Ујгура и Хана) обликујући њихове интересе. Поћићемо од тога да су промене институција до којих је дошло после 1949. године у НР

Кини и на простору Синђанга, који добија аутономни статус, утицале на промену понашања и деловања појединаца и група, посебно Ујгура. У складу са тим основна теза од које у раду полазимо је да се на овом делу своје територије НР Кина суочава са дубоким етничким, верским, културолошким, социо-економским и другим социјалним расцепима између двеју етничких група (Ујгура и Хана) и да су основни разлози за овакве поделе политике НР Кине према овој аутономној области, на које се са једне стране (ујгурске) гледа као на политике принудне асимилације, верске, етничке и социјалне дискриминације, а са друге (државне) стране, као на политике очувања етничке, верске и културолошке разноликости јединствене кинеске нације у оквирима међународно признатих граница.

Према томе, основни ниво анализе, као што је већ речено, се бави социјалним расцепима који постоје у кинеском друштву и то на територији Синђанга. За потребе ове анализе користићемо теоријске моделе социјалних расцепа Липсета и Рокана, Херберта Кичелта и Ненада Закошека.¹⁾ У складу са тим, први је расцеп *центар-периферија*, који се одређује као територијално-културни расцеп који настаје током процеса формирања националних држава, а заснован је на расцепу око начина унутрашње организације државе и њених установа. На конкретном примеру Кине показаћемо да се овај расцеп манифестује кроз супротности: унитарна држава (Хани) - индипендисти (Ујгури) и кроз супротности: центар (Пекинг, Урумћи-Хани) – периферија (Кашгар-Ујгури). Други модел друштвених расцепа је заснован на *идеолошко-културном расцепу*, а који почива на различитим замислима социокултурних идентитета. Када то преведемо на кинеску државу показаћемо да је кинеско друштво на овом делу своје територије подељено по линијама: доминантна култура (ханска) – субкултура (ујгурска) и модернистичко (Хани) – традиционално (Ујгури), и по линијама секуларно (Хани) – религијско (ислам-Ујгури). Трећи модел је одређен *социо-економским расцепом* који се заснива на борби око ресурса. Како ћемо показати на примеру кинеског друштва то би био расцеп: тржишна алокација (Ујгури) – државна редистрибуција (Хани).

1 Видети о томе: Славиша Орловић, „Партијски систем Србије“, у *Партије и избори у Србији, 20 година* (Приредио: Славиша Орловић), Фондација Friedrich Ebert Stiftung, Факултет политичких наука-Центар за демократију, Београд 2011, стр. 13-15. и Зоран Стојиљковић, „Социјални расцепи и поље политике“, у *Партије и избори у Србији, 20 година* (Приредио: Славиша Орловић), Фондација Friedrich Ebert Stiftung, Факултет политичких наука-Центар за демократију, Београд 2011, стр. 71-78.

АУТОНОМНА ОБЛАСТ СИНЋАНГ – ОПШТИ ПОДАЦИ

Аутономна област Синџанг Ујгур је област која се налази на северозападу НР Кине и обухвата површину од 1.646.900 квадратних километара, што је једна шестина од укупне територије НР Кине. Синџанг дели границе са Русијом, Монголијом, Казахстаном, Киргистаном, Таџикистаном, Авганистаном, Пакистаном и Индијом и то у дужини од 5.600 километара.

Табела 1. Етничка структура Аутономне области Синџанг

Етничка група	Популација	%
Ујгури	9.651.000	46,05
Хани	8.239.000	40,00
Казаџи	1.484.839	7,08
Хуи	943.000	4,5
Киргизи	182.000	0,87
Монголи	177.000	0,86
Таџиџи	45.000	0,22
Сибџе	42.000	0,21
Манџури	26.000	0,12
Узбџеџи	16.000	0,07
Руси	12.000	0,06
Дури	6.700	0,03
Татари	4.700	0,02
Остали	124.500	0,59

Извор: Information Office of the State Council of the People's Republic of China, *White Paper on Development and Progress in Xinjiang, V. Upholding Ethnic Equality and Unity*, September 21, 2009, Beijing, /12/10/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-09/21/content_8717461.htm

Ову област настајује око 20 милиона становника са око 55 етничких група. Најбројнију етничку групацију чине Ујгури са приближно девет и по милиона припадника, док се на другом месту по бројности налазе Хан Кинези са популацијом од 8.239.000.²⁾ Доминантно Хан Кинези насељавају главни град Урумџи и област око њега, односно северне делове Синџанга, док у већем броју Ујгури настајују јужне делове Синџанга. Сматра се да главни град

2) Information Office of the State Council of the People's Republic of China, *White Paper on Development and Progress in Xinjiang, V. Upholding Ethnic Equality and Unity*, Beijing, 2009, /12/10/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-09/21/content_8717461.htm

Урумћи насељава скоро 80% Хан Кинеза,³⁾ док се као веома битан део Синђанга за Ујгуре издваја град Кашгар и област око овог града. Ову област и сам град, дакле, претежно насељава ујгурска национална мањина. Процена је да град Кашгар настањује преко 70% ујгурског становништва, док остатак отпада на Хан Кинезе и друге. То наравно не значи да ни једни ни други не живе у другим деловима Синђанга.

С обзиром на висок степен мултиетничности Синђанг карактерише и мултиконфесионалност. Пре доласка ислама, на овим просторима био је заступљен зороастризам, будизам, таоизам као и друге религије и учења. Од краја 9. века, када продира на ово подручје, до 16. века, ислам постаје најраспрострањенија религија. Данас, главне религије у Синђангу су ислам, будизам, протестантизам, православље, католичанство и таоизам. Број исламских верника у овој области креће се око једанаест милиона. Највећи проценат од тога су Ујгури, док муслиманску религију на овим просторима практикују још и Казази, Киргизи, Хуи и други.⁴⁾

Синђанг унутар административне организације НР Кине има статус аутономне области, поред још четири таквих области, које имају одређен степен самоуправе. Аутономне области су настале у оним деловима земље где претежно живе етничке мањине, као што је то случај са Синђангом у којој доминира ујгурска етничка мањина.⁵⁾ Статус аутономне области стиче 1955. године. Аутономна област Синђанг се даље састоји из седам префектура, пет аутономних префектура и два града, где се даље свако од њих додатно састоји од нижих нивоа административних јединица. Такође, за сваку аутономну област предвиђено је и постојање органа самоуправе као што су народни конгреси и владе. Предвиђено је да се на челу ових органа налазе припадници оне етничке групе по којој је и аутономна регија добила тај статус, односно она која чини већину. Наравно, и припадници других мањинских група морају бити

3) Minority Rights Group International, *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples - China : Uyghurs*, July 2008, /03/01/2011/, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49749d3c4b.html>

4) Information Office of the State Council of the People's Republic of China, *White Paper on Development and Progress in Xinjiang, V. Upholding Ethnic Equality and Unity*, September 21, 2009, Beijing, /12/10/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-09/21/content_8717461.htm

5) Драгана Митровић, „Опште одлике савременог политичког система НР Кине“, у *Политички системи азијских земаља*, (приредила: Митровић, Д.), Регионалне студије Азије, Факултет политичких наука, Београд, 2009.

представљени у органима аутономне области.⁶⁾ Многи критичари политичког и друштвеног система Кине сматрају да је без обзира на овакав степен аутономије одлучујућу реч о битним питањима везаним за аутономну област, ипак има Комунистичка партија и њени органи. Пракса показује да је секретар комитета Комунистичке партије у Синђангу готово увек Хан Кинез.

Име Синђанг ова област добија за време владавине Ћинг династије и значи “нова граница“. Пре тога, сматра се, да су Кинези за ову област користили назив „Западне области“.

Географски, али и у сваком другом смислу посматрано ова област се састоји од два одвојена дела, два басена, који су окружени и подељени великим планинским венцима. Оба ова дела имају доста различитих историјских искуства и бројне културолошке разлике.⁷⁾ Таримски басен, који је и највећи у Кини, је једна од тих целина, која се налази на југу ове области и тако формира тзв. Јужни Синђанг. Други део је Северни Синђанг, односно басен Џунгарија.

Главна одлика Синђанга, када су у питању природни ресурси јесу нафта и природни гас. Око 25 процената од укупних резерви кинеске државе налазе се у Синђангу. Синђанг је четврти највећи регион за производњу нафте у Кини,⁸⁾ а издваја се као први по производњи природног гаса.⁹⁾ У Синђангу се налазе и завидне резерве угља.

КРАТАК ИСТОРИЈСКИ ОСВРТ – СИНЃАНГ ПРЕ ОСНИВАЊА НР КИНЕ

Полазећи од тога да обе стране у овом сукобу аргуменете за потврду свог становишта највише траже у прошлости како би потврдили своје историјско право на ову територију, управо се објашњење појединих историјских околности показује веома битним.

6) Драгана Митровић, „Опште одлике савременог политичког система НР Кине“, *op. cit.*

7) Michael Dillon, *Xinjiang – China`s Muslim far NorthWest*, RoutledgeCurzon, London, 2004, pp. 3-7.

8) James A. Millward, *Eurasian Crossroads: A history of Xinjiang*, Columbia University Press, New York, 2007, p. 301.

9) Information Office of the State Council of the People`s Republic of China, *White Paper on Development and Progress in Xinjiang, I. Swift economic Developmnet*, September 21, 2009, Beijing, /12/10/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-09/21/content_8717461.htm

Како званична кинеска историографија, тако и ујгурски извори сматрају да су Хан Кинези, односно Ујгури, народ који је први насељавао ове просторе и да стога има историјско право да на њему организују своју државу. Због свог географског положаја, ово је била територија на којој су се „ломила копља“ многих владара и завојевача. Ова област је одувек представљала копнену спону Европе и Азије, и као таква налазила се и на чувеном „Путу свиле“. На овом простору се сусретао, ратовао али и међусобно коегзистирао велики број различитих племена и народа. То је уједно представљало и додир њихових култура, језика и веровања. И дан данас ова област је разнолика по културама, веровањима и обичајима људи који на њеној територији живе. Главна карактеристика Синђанга кроз векове јесте да је ово била област интеракције између номадских сила, пре свега оних које су настајале на просторима Монголије, са једне стране и локалних аграрних држава које су настајале у његовим оазама са друге, и Кине са треће. Према томе, „историја Синђанга није историја само једне нације већ је историја многих интерактујућих народа, култура и држава“.¹⁰⁾ Пре доласка Хана, турска племена чија је прапостојбина највероватније била на простору данашње Монголије, доминирала су на овом простору. У сукобу са њима, кинеске династије су постепено успевале да део по део територије Синђанга ставе под своју државну власт. Танг династија (618-906.) успева оно што Хан династија (206. п.н.е. до 220. н.е.) није, а то је да поред јужних делова, под свој директни утицај подведе и северне делове Синђанга - Џунгарију. Коначно династија Ћинг (1644-1912) успева да Синђанг у целини укључи у своју државу као провинцију. Тада Синђанг и добија овај назив који значи „нове границе“.¹¹⁾

Услед политичких промена у Кини, односно падом Ћинг династије и успостављањем републике долази до политичких промена и у самом Синђангу. Током овог периода од 1912-1949. регион је био под управом војних заповедника који су се смењивали на власти. Такође, овај регион је трпео и политичке утицаје споља, пре свега у виду комунизма највише из Совјетског Савеза, док је истовремено јачао и национализам код народа који су ту живели, посебно код Ујгура. Све ово је утицало на то да овај период ка-

10) James A. Millward, *Eurasian Crossroads: A history of Xinjiang*, Columbia University Press, New York, 2007, p. xiv

11) Детаљније о овом периоду историје Синђанга видети: James A. Millward, *Eurasian Crossroads: A history of Xinjiang*, Columbia University Press, New York, 2007.

рактеришу сукоби између муслимана (Ујгура, Казака и других) и ханских власти, што је резултирало и формирањем двеју „муслиманских“ република – прва која је трајала од 1933-1934. и друга република Источни Туркестан, која је трајала од 1944-1949. године. Победом у грађанском рату, Комунистичка партија Кине 1949. године успоставља Народну републику Кину и своју власт на целој њеној територији укључујући и Синђанг.¹²⁾

СОЦИЈАЛНИ РАСЦЕПИ И ЗАХТЕВИ ЗА СЕЦЕСИЈОМ У СИНЂАНГУ ОД ОСНИВАЊА НР КИНЕ

Неколико је битних тачака спорења сепаратистичких организација и њихових присталица у Синђангу и централних државних власти. Гледано са једне стране, ујгурских сепаратиста, то су разлози незадовољства кинеском влашћу, са друге стране, кинеских централних власти, то је званична политика по којој све што се чини у Синђангу представља настојање очувања културолошке и етничке разноликости и богатства јединствене мултиетничке Кине, као и економског развоја и прогреса самог региона. Те тачке би биле:

- имиграција Хана у регион – „колонизација“ или право слободне кретања и настањивања,
- „експлоатација ресурса Синђанга“ или покушај економског развоја и напретка
- „верска дискриминација, рушење културног идентитета, асимилација“ или поштовање права мањина и очување етничке разноликости јединствене кинеске нације и
- „борба за слободу“ или сепаратизам, екстремизам и тероризам.

РАСЦЕП ЦЕНТАР-ПЕРИФЕРИЈА

Политичке и економске реформе које су се догодиле у Кини после 1949. године, одвијале су се и у Синђангу као саставном делу кинеске државе. Неколико је битних процеса који се одвијају у то време, а који су били усмерени ка консолидацији власти Комунистичке партије Кине у Синђангу, и који су у неколико, јача-

12) Детаљније о овом периоду историје Синђанга видети: Michael E. Clarke, *Xinjiang and China's Rise in Central Asia: A History*, Routledge, New York, 2011.

ле социјалне расцепе између Хана и Ујгура. То би били: процес формирања нових локалних административних и партијских органа, имиграција Хана у регион, регрутовање партијских чланова из редова неханског становништва, елиминација турских лидера из периода друге Републике Источни Туркестан, кампање против контрареволуционарних активности, земљишна реформа, увођење статуса аутономне области, а касније, у току Културне револуције и кампање у сузбијању локалног национализма, сузбијање религије и ограничавање права националних мањина на многе друге начине. Битна карактеристика ових промена јесте и премештање центра економске, политичке моће и других друштвених активности из Кашгара, и других градова у којима је традиционално ова моћ била сконцентрисана ка Урумђију, што надаље изазива промене у демографији и укупном животу у Синђангу.¹³⁾ Процес имиграције Хана у регион, и не само Хана него и припадника других етничких група, било да је од државе организован, било да је спонтан, изазивао је низ промена у демографској и етничкој слици Синђанга. Под оваквим околностима, дошло је до неколико битних промена које одређују односе двеју највећих етничких група у Синђангу – Ујгура и Хана. Прва промена јесте повећање укупног броја становника Синђанга и то по просечној годишњој стопи од око 2,9% у периоду од 1945. године до 2008. године.¹⁴⁾ Наиме, у Синђангу је 1945. године живело око 3,6 милиона становника док данас ову територију насељава око 20 милиона људи, што није последица само досељавања Хана у регион већ и раст популације мањинских етничких група (о расту укупне популације Аутономне области Синђанг од 1945-2008. године видети графикон 1).

---

13) Stanley Toops, „Demographics and Development in Xinjiang after 1949“, *East-West Center*, Washington 2004.

14) Anthony Howell, C. Cindy Fan, „Migration and Inequality in Xinjiang: A Survey of Han and Uyghur Migrants in Urumqi“, *Eurasian Geography and Economics*, No. 1, 2011, p. 125.

Графикон 1. Раст укупне популације Аутономне области Синђанга

Извор: Anthony Howell, C. Cindy Fan, *Migration and Inequality in Xinjiang: A Survey of Han and Uyghur Migrants in Urumqi*, Eurasian Geography and Economics, No.1, 2011, p. 123

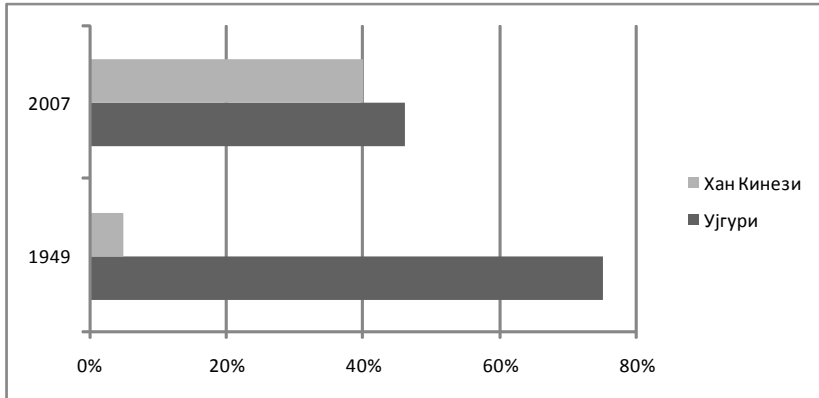
Друга од тих промена јесте повећања укупног броја етничких група на овом простору. У документу кинеске владе „*Историја и развој Синђанга*„ из 2003. године наводи се да у Синђангу живи 47 различитих етничких група¹⁵⁾, док се у документу „*Бела књига о развоју и прогресу у Синђангу*“ из 2009. године наводи да Синђанг сада насељава 55 етничких група.¹⁶⁾ Најбројније, њих тринаест, наведене су у табели 1 у првој глави рада. Поред тога и број припадника сваке етничке групе појединачно се увећава, а као још једна од промена које настају у демографској и етничкој структури јесте и то да се удео етничких група у њиховим традиционалним срединамау којима су чинили већину, смањује (то је карактеристично за јужне делове Синђанга, коју традиционално већински насељавају Ујгури). Добитних промена дошло је и када је реч о бројчаном односу двеју највећих етничких група, Ујгура и Хан Кинеза. Ујгурска популација је 1949. године чинила преко 75% становништва Синђанга, да би данас сачињавала мање од 50%, док је Хана било мање од 5%, да би данас њихов удео у укупном становништву Син-

15) Information Office of the State Council of the People's Republic of China, *History and Development of Xinjiang, Foreword*, May 2003, Beijing, 09/11/2010/, <http://www.china.org.cn/e-white/20030526/index.htm>

16) Information Office of the State Council of the People's Republic of China, *White Paper on Development and Progress in Xinjiang, V. Upholding Ethnic Equality and Unity*, September 21, 2009, Beijing, 12/10/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-09/21/content_8717461.htm

ђанга достигао скоро 40%.¹⁷⁾, као што се може видети на графикаону 2.

Графикон 2. Ханска и ујгурска популација у Синђангу 1949. и 2007. године

Извор: Information Office of the State Council of the People's Republic of China, Beijing, *White Paper on Development and Progress in Xinjiang, V. Upholding Ethnic Equality and Unity*, September 21, 2009, /12/10/2010/http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-09/21/content_8717461.htm

У територијалом распореду Ујгура и Хана, битна одлика је и та да Хани претежно насељавају северне делове Синђага и урбане области, док Ујгури већину чине у јужним деловима Синђага и руралним областима.

Све ове промене у демографској и етничкој структури Синђанга, заправо, изазивају и промене у многим другим областима, а оно што се може одредити као њихова најбитнија последица је то, као што се и раније догађало, промена социо-економске структуре. Основно питање које се овде поставља јесте да ли је овај процес миграције Хана у регион, њега стабилизовао, што је и била идеја централних власти, или се десило сасвим супротно. Ујгури, углавном присталице веће аутономије или пак сецесије, сматрају да је овакав прилив Хана главни разлог дестабилизације региона и незадовољства код Ујгура, пре свега због утицаја које он има на читав друштвени живот Синђанга.¹⁸⁾

17) Michael Dillon, *Xinjiang – China's Muslim far NorthWest*, RoutledgeCurzon, London, 2004, p. 75.

18) Yuhui Li, „Notes on the Chinese Government's Handling of the Urumqi Riot in Xinjiang“, *China and Eurasia Forum Quarterly*, Vol. 7, No. 4, Washington, 2009, pp. 11-15.

Према званичним кинеским изворима овај систем регионалне аутономије за етничке мањине представља основу политичког система државе и привилегованих права мањинских етничких заједница.¹⁹⁾ Према томе неки од главних принципа кинеске политике према националним мањинама би били:

- принцип једнакости и јединства свих националних мањина у држави,
- принцип регионалне аутономије за националне мањине,
- принцип економског и социјалног развоја региона у којима живе националне мањине,
- принцип едукације и запошљавања државних кадрова из редова припадника националних мањина,
- принцип планирања породице по коме је националним мањинама дозвољено да имају више од једног детета и други.

Полазећи од ставова кинеских власти изнетих још 1949. године и од првог Устава НР Кине 1954. године, а који су у својој основи садржали гаранције о једнакости свих националних група у Кини, као и успостављање аутономног статуса у оним областима у којима већински живи неханско становништво, 1955. године, постепено, од нижих ка вишим степенима административне организације формирана је и Аутономна област Синђанг Ујгур. На чело регионалне владе поставља се Ујгур, Сајфидин Азиз (*Sayfidin Aziz*), док Хан Кинези заузимају позиције на челу Комунистичке партије и војске у Синђангу. Кинеска политика према националним мањинама, у својим почетним фазама, по појединим схватањима, почива на сличним принципима политике Совјетског Савеза према овом питању, а у чијој се основи налази принцип давања одређеног степена аутономије мањинским народима, одржавајући тако њихове обичаје, језик и религију чиме би се области у којима они живе пацификовале и јаче интегрисале у државу као целину.²⁰⁾ Међутим, док је Совјетски Савез прихватио модел федералне државе, Кина то није учинила. Области које су предмет ове политике нису добиле статус републике, како је то било у Совјетском Савезу. Органи

19) Information Office of the State Council of the People's Republic of China, *Regional Autonomy for Ethnic Minorities in China, II The Political Status of Regional Autonomy for Ethnic Minorities and the Establishment of Ethnic Autonomous Areas*, (1) *The Political Status of Regional Autonomy for Ethnic Minorities*, February 2005, Beijing, 27/12/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-08/12/content_8559271.htm

20) Видети о томе: Matthew Moneyhon, „Controlling Xinjiang: Autonomy on China's "New Frontier", *Asian-Pacific Law&Policy Journal*, Vol. 3, 2002.

аутономне области су у односу субординације са централним органима власти.²¹⁾ По присталицама веће аутономије, овакав начин самоуправе, као и његове практичне импликације представљају један од елемената да се захтева промена аутономног статуса Синђанга ка већим надлежностима и правима националних мањина, која су у оваквим околностима наводно угрожена. Основа овог социјалног расцепа између Хана и Ујгура у Синђангу јесте расцеп центар-периферија. Ово није новина која настаје формирањем НР Кине већ је и карактеристика кинеске државе и у ранијим периодима њеног историјског постојања. Стејн Рокан истиче да процес изградње једне политичке заједнице карактерише демаркација њених спољних граница као један процес и њено унутрашње структурирање као други.²²⁾ Ово се лако запажа, као што смо раније у раду видели, на примеру консолидације власти у НР Кини после 1945. године. Према томе, ова два процеса су одлике „центра“ у нашем случају централних власти у Пекингу. Полазећи од тога на овом месту потребно је одредити шта се подразумева под термином „центар“, а шта под термином „периферија“. Стејн Рокан дефинише да је центар она „привилегована локација која има контролу над главним токовима трансакција (у ширем смислу речи - прим. аутора) и информација унутар једне територије.“²³⁾ Дакле, по Рокану, а како наводи Трулс Винје (Truls Winje), можемо говорити о три типа центара, стим да постоји могућност да се сва три налазе у једном, као што је случај у нашем примеру. Реч је о економском центру, културном центру и војно-административном центру.²⁴⁾ У нашем случају то је Пекинг у ширем смислу, односно Урумћи у ужем. Урумћи је временом постао главни административно-културни и индустријски центар овог дела Кине, али је уједно и највећи град у Синђангу где доминантно живе Хани. По неким мишљењима ово је за Синђанг заправо значило његову „реоријентацију ка Пекингу“, уз истовремено слабљење Кашгара као центра моћи у коме пак доминантно

21) Information Office of the State Council of the People's Republic of China, *Regional Autonomy for Ethnic Minorities in China, III. The Right of Self-Government of Ethnic Autonomous Area*, February 2005, Beijing, /27/12/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-08/12/content_8559271.htm

22) Наведено према: Truls Winje, *Xinjiang: A centre-periphery conflict in display: An analysis of the Chinese state- and nation-building machinery in Xinjiang and the mobilization of Uyghur counter-cultures*, Master thesis, Department of Political Science, University of Oslo, 2007, доступно на: <http://www.duo.uio.no/publ/statsvitenskap/2007/65150/oppgiven.pdf>, стр. 31.

23) Truls Winje, op. cit., стр. 33.

24) Исто

живе Ујгури²⁵⁾, који сада постаје периферија. Периферију по Рокану одликују следеће одредбе: зависност од центра (економска најчешће), дистанца (најчешће у географском смислу) и разликовање (постојање осећаја одвјеног и посебног идентитета у односу на центар).²⁶⁾

У основи овог расцепа стоји и суштинско размимоилажење у погледу начина организације државе на овом простору. НР Кина у процесу изградње своје националне државе настоји да овај регион интегрише у њу као саставни део, а овај процес је заснован на два принципа. Један јесте централизована и јака државна администрација и паралелно са тим добро организована Комунистичка партија на овом простору, као и у целој Кини, док је други принцип изградња јединствене кинеске нације кроз концепт *зонгхуа минцу* (*Zhonghua minzu*). Овај појам у модерном смислу означава кинеску нацију као целину, дакле Кинезе неvezано за етничке разлике. Са друге стране стоји онај део ујгурске етничке групе који се противи овоме и који је усмерен на отцепљење од Кине и формирање сопствене државе. У основи овог приступа јесте да се ујгурски идентитет, језик и култура могу сачувати једино сецесијом од Кине и оснивањем самосталне државе. Међутим, ни међу заговорницима сецесије и стварања независне ујгурске државе не постоји јединствен приступ остварењу овог циља. Основна разлика је у начинима, односно средствима његовог остварења. Док једни заговарају наизглед само мирна и политичка средства, други пак заговарају насилна средства и примену оружане силе. Такође, битна линија поделе код сепаратиста огледа се у томе да су једни секуларисти,²⁷⁾ док су други религиозни активисти који настоје да се у Синђангу оствари одређен степен исламске власти. Често је уочљиво да милитантне ујгурске групе имају негативан однос према ујгурским аутономашима, према заговорницима интеграције и асимилације исто као и према ханским властима. У складу са тим често се догађало да жртве ујгурског милитаризма буду и сами Ујгури.²⁸⁾

25) Stanley Toops, „Demographics and Development in Xinjiang after 1949“, *East-West Center*, No. 1, Washington, 2004, p. 7.

26) Truls Winje, op. cit., стр. 34.

27) На пример, Народна партија Источног Туркестана, основана је 1968. године и своје политичке идеје заснивала је на марксистичким основама.

28) Graham E. Fuller, S Frederick Starr, „The Xinjiang Problem“, *Central Asia-Caucasus Institute*, 2003, /05/01/2011/, http://www.silkroadstudies.org/docs/publications/OLD/xinjiang_final.pdf

ИДЕОЛОШКО-КУЛТУРНИ РАСЦЕП

Једна од главних тачака политике Кине према аутономној области Синђанг и проблема ујгурског национализма и сепаратизма огледа се у настојању да се, како законски, тако и практично, промовишу и штите права националних мањина. Према званичним кинеским изворима основни принцип одношења према проблемима мањинских етничких група, јесте препознавање постојања сваке етничке групе и гарантовање једнаких права свакој од њих у сваком погледу, што свакако има велики значај с обзиром на огромну демографску доминацију Хан Кинеза. У том правцу, основно средство за остварење ових права Кина види у систему регионалне аутономије. Са друге стране, припадници појединих етничких мањина, међу њима и Ујгури, у оваквој политици Кине виде претњу по свој етнички идентитет јер сматрају да је резултат у пракси усмерен или барем да води ка све већој интеграцији и асимилацији са ханским елементима. Поред контроле религије и други аспекти ујгурског идентитета, по ујгурским националистима, трпе утицаје, наводне, рестриктивне и дискриминатрне кинеске политике. Реч је пре свега о ујгурској култури и језику. Значајна основа овог сукоба ујгурских националиста и централних власти јесте супротстављање ујгурског традиционализма и конзервативизма кинеском модернизму и савременом начину живота. Постоје схватања по којима је у Синђангу код Кинеза наводно одувек владало убеђење да су ујгурска култура и језик „инфериорни“ и да их је стога потребно довести на веће нивое развоја на којима је ханска култура²⁹⁾ Често се истиче да модернизам, индустријализација и економски развој региона на којима је ангажована кинеска држава, које занемарују важност ујгурске културе и традиције. Као најчешће навођен пример за то истиче се рушење ујгурских четврти које су изграђене у традиционалном стилу у градовима, као што је то случај у Кашгару, да би се направиле нови и модерни стамбени и пословни објекти.³⁰⁾ Иако се ово чини широм земље, многи Ујгури ово одређују као директну претњу по опстанак њихове архитектуре, па и културе уопште. Међутим, не може а да се не примети и то да се потпуно иста ствар дешава и са старим деловима Пекинга,

29) ----- „Ethnic strife in Xinjiang: Cracks exposed in China’s minorities policy“, *The International Institute for Strategic Studies*, Vol. 15, Issue 06, 2009.

30) Ibid.

где се свакога дана руше стари квартави, састављени од традиционалних *хутонга*, за многе симболе традиционалне архитектуре, културе, али и начина живота, а подижу облакодери.

Са друге стране, ново политичко уређење кинеске државе често због принципа на којима функционише онемогућава практиковање најбитнијих елемената ујгурског идентитета као што су вера и језик. Практиковање исламских норми понашања често се супротставља нормама понашања које важе у секуларном кинеском друштву и држави, па државне власти Кине доносе и прописе који се односе на ограничавање појединих облика верског понашања, посебно у јавном сектору. На пример, то су ограничавање или гашење појединих за муслимане битних установа, као што је на пример *мешреб* (традиционално окупљање ради дискусије око актуелних проблема у заједници и вођење послова), али и ограничавање окупљања на молитву петком или увођење правила којим се забрањује посета џамији млађима од 18 година. Због свега тога у Синђангу је дошло до конфликта између два различита културна идентитета, односно сукоба доминантне ханске културе са етничким, верским и језичким мањинама у периферним областима кинеске државе.

СОЦИО-ЕКОНОМСКИ РАСЦЕП

У циљу стабилизације региона, а као главна одлика политике НР Кине која је и део њеног одговора ујгурском национализму и формама његовог испољавања јесте улагање у економски развој овог региона. Улагање у економски развој ове аутономне области и њен привредни напредак чини окосницу политике НР Кине према проблему Синђанга. У основи ове политике лежи став да се са економским развојем и прогресом региона Синђанг пацификује. Као главни узрок ујгурског незадовољства кинеска држава одређује лошу економску ситуацију и сиромаштво. Овде се пре свега има у виду чињеница да су упоришта политичког и верског екстремизма најјача управо у сиромашним и економски маргинализованим деловима Синђанга. По схватињима појединих експерата за ову тему, оваква политика Кине заправо је усмерена на то да се Синђанг боље и јаче интегрише у кинеску државу као целину.

Без обзира што велики део инвестиција у Синђангу потиче од приватног сектора, ипак већи проценат економије Синђанга оста-

је у државном власништву, преко 60%. Такође, највећи проценат инвестиција за изградњу капиталних објеката долази од централних власти. Због овога су, привреда ове аутономне области и њен локални буџет значајно зависни од субвенција и помоћи државе.³¹⁾ Ово је такође један од фактора који доводи до расцепа центар – периферија. Кинеска држава истиче да су све ове мере које она спроводи у Синђангу значајно побољшале услове живота у овом региону, те да се куповна моћ грађана знатно повећала у односу на раније године. Наводи се, на пример, податак да је *per capita* нето приход пољопривредних произвођача у 2008. години 28 пута већи него онај 1978. године.³²⁾ По ранијим проценама локалних власти Синђанга стопа економског раста ове аутономне области у 2010. години би требало да достигне 10,5%.³³⁾

Према званичној статистици локалних органа власти у Синђангу има око 60.000 незапослених лица са високим образовањем. Од овог броја око 80% је припадника етничких мањина, док су 60% жене. Како би се смањила незапосленост кинеска држава у 2011. години започиње посебан програм обуке и оспособљавања припадника националних мањина, посебно Ујгура, за обављање појединих врста послова. Овај програм обуке обавља се бесплатно у компанијама у развијенијим кинеским провинцијама.³⁴⁾

Критичари кинеске политике у Синђангу, заговорници већег степена аутономије, истичу да њена главна карактеристика јесте да кинеска држава црпи природне ресурсе са њихове територије, а да заузврат мањински народи немају од тога никаквих користи. Истиче се да постоји велики диспарат између расподеле економског богатства између Хан Кинеза и осталих етничких група.³⁵⁾ По неким мишљењима у Синђангу је лако уочљив образац „што је већа турска популација у једној области, то је њен БДП мањи“.³⁶⁾ Хан

---

31) Ibid. p. 302

32) Information Office of the State Council of the People's Republic of China, *White Paper on Development and Progress in Xinjiang, II. Remarkable Improvement in People's Life*, September 21, Beijing, 2009, 12/10/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-09/21/content_8717461_4.htm

33) „Xinjiang economy likely to expand 10.5% in 2010“, *China Daily*, /29/12/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/china/2010-12/24/content_11753154.htm

34) „Training Program to boost employment in Xinjiang“, *China Daily*, 2011, /12/04/2011/, http://www.china.org.cn/china/2011-03/26/content_22226533.htm

35) Calla Wiemer, „The Economy in Xinjiang“, in *Xinjiang: China's Muslim borderland*, (Editor S. Frederick Starr), Central Asia-Caucasus Institute, 2004, p. 177.

36) James A. Millward, *Eurasian Crossroads: A history of Xinjiang*, op. cit., pp. 304-305.

Кинези су углавном настањени у областима где је економски развој на вишем нивоу као и у областима које су високо индустријализоване, као што су већи градови, почев од Урумђија, на пример, док је туркофоно становништво углавном настањено у сиромашним и руралним областима. То наравно не значи да Ујгура нема у већим градовима. Постоје подаци који показују да се на пример у Урумђију постепено формира средња класа код Ујгура која живи урбаним начином живота.³⁷⁾ Пракса показује да се Хан Кинези запошљавају на плаћенијим пословима, као што су на пример послови у државним институцијама, док се Ујгури већински баве пољопривредом и сточарством. Уз ограничења као што су непознавање мандаринског језика, низак степен образовања и слично, Ујгури без обзира на економски развој региона остају сиромашнији у односу на Хан Кинезе, јер се теже запошљавају у областима које су под државном контролом, на пример у јавном сектору, као и у областима у којима је потребна висока стручност, а који су плаћенији.³⁸⁾ Такође, за Ујгуре је веома тешко да се запосле и у приватном сектору уколико не познају добро кинески језик, јер овим сектором такође доминирају Хан Кинези.

***

Политичке, економске и укупне друштвене промене које су се догодиле у Кини после 1949. године, несумњиво су утицале и на Синђанг, који сада постаје саставни део Народне Републике Кине. Од овог момента долази до великих промена у друштвено-политичкој, економској и укупној социјалној структури Синђанга. Оне су изазване новим устројством централних државних власти и формирањем новог политичког и административног уређења у Синђангу. Једна од најбитнијих промена јесте имиграција великог броја припадника ханске етничке групе. У почетку, овакве миграције ханског становништва ка Синђангу биле су организоване од стране државе и то најчешће преко такозваних бингтуан организација, док се касније оне одвијају спонтано, изазване потрагом за бољим животним условима. Временом Хани постају друга највећа етничка група са скоро једнаким бројем припадника као и Ујгу-

---

37) Ibid. p. 304.

38) Fuller Graham, Jonathan N. Lipman, "Islam in Xinjiang", in *Xinjiang: China's Muslim Borderland*, (Editor S. Frederick Starr), Central Asia-Caucasus Institute, 2004, pp. 320-352.

ри, који су раније били у великој мери доминантно становништво Синђанга. Овакве промене у демографској структури, показало се, довеле су и до промена у осталим сферама живота утичући на традиционалне обрасце живљења и привређивања на овом простору изазивајући дубоке расцепа у друштву на овом простору. Те и такве промене највише утицаја имале су, видели смо, на муслиманско становништво, а пре свега Ујгуре. Позивајући се на разлике у култури, вери, језику и целокупном начину живота у односу на ханско становништво, као и на то да политичко уређење кинеске државе онемогућава практиковање најбитнијих елемената ујгурског идентитета као што су вера и језик, део ујгурског становништва организује сепаратистичке, а касније и терористичке групе ради остварења својих националистичких циљева. Главни циљ свих ових група јесте одвајање Синђанга од Кине и успостављање независне ујгурске државе Источни Туркестан. Већина овако организованих група позива се на периоде, када су по њиховом виђењу, Ујгури имали своју државу – Прву и Другу Источнотуркестанску републику. Део ујгурског становништва сматра да се ујгурски идентитет једино може сачувати у оквирима независне ујгурске државе засноване на исламским нормама у којима виде алтернативу секуларном уређењу Кине. Овде је потребно поменути да постоје и они припадници ујгурске етничке групе који сматрају да су сецесија и независност једино решење, али да се ујгурска држава мора градити на секуларним основама.

Видели смо у раду да ујгурска етничка група, још увек у већини, живи по традиционалним нормама понашања, најчешће заснованим на исламу и углавном у руралним срединама и да као таква има јак отпор према модернизацији коју настоје да спроведу централне власти Народне Републике Кине. Закључује се да у основи овог сукоба заправо лежи супротстављање два културолошка обрасца, две етничке групе и као најбитније - сукоб традиционалног и модерног. Видело се у раду да су Ујгури сконцентрисани у јужним деловима Синђанга и да у областима, градовима и насељима у којима су Хани већина они живе у одвојеним групама по квартовима и да настоје да не долазе у контакт са Хан Кинезима. Такође, непознавање мандаринског језика, који је званични језик кинеске државе, код већине Ујгура представља отежавајућу околност. Показало се такође да вера, односно ислам игра веома велику улогу у начину живота и нормама понашања Ујгура и да он чини окосницу ујгурског идентитета. Иако су централне власти успеле да економски и

у сваком другом смислу развију регион Синђанга, односно регион је индустријализован, осавремењена пољопривредна производња, побољшани су услови живота, како Хана тако и Ујгура, изграђена је нова путна и железничка инфраструктура и цела се област убрзано урбанизује, незадовољство код дела ујгурског становништва и даље остаје актуелно, а чак се и са годинама повећава и манифестује кроз напуштање мирних средстава за превазилажење оваквих социјалних расцепа и окреће се примени силе.

Dragan Trailovic

**SOCIAL CLEAVAGES AND DEMANDS FOR SECESSION
IN THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA – A CASE
OF XINJIANG**

Summary

Ethnic conflicts are one of the most serious threats for peace and stability of a state and they even pose a threat for international peace and security. Therefore, from the standpoint of their prevention it is very important to research the nature and causes of ethnic conflicts. Accordingly, in this paper the field of ethnic conflicts is elaborated on a concrete example of an ethnic conflict between Han population and Uyghur ethnic minority in Xinjiang Uyghur Autonomous Region in the People's Republic of China. In this paper a basic (central) research question is: how and in what way the changes in socio-political structure, which had been initiated by the state centre since the time of formation of the People's Republic of China in 1949, have influenced the outbreak of ethnic conflict between the Hans and Uyghurs. Author attempted to present in what way the changes, which had been caused by a new model of organization of the government in China in the process of nation-state building, have lead to the outbreak of social cleavages and strengthening of Uyghur nationalism and separatism and in the end resulted in the outbreak of the ethnic conflict. The paper is structured in the way that after the introductory part regarding the topic of the paper, we will present basic data on the Xinjiang Uyghur Autonomous Region and then we will present a short historical overview of this region in the period before the formation of the People's Republic of China. The second part of this paper will deal with the social cleavages that characterize Chinese society in this part of territory of China.

Key Words: social cleavages, ethnic conflicts, secession, Xinjiang, China

ЛИТЕРАТУРА

- Dillon Michael, *Xinjiang – China`s Muslim far NorthWest*, Routledge, London, 2004.
- Fuller Graham, Lipman N. Jonathan, “Islam in Xinjiang”, in *Xinjiang: China`s Muslim Borderland*, (Ed. S. Frederick Starr), Central Asia-Caucasus Institute, 2004.
- Fuller Graham, Starr Frederick, “The Xinjiang Problem”, *Central Asia-Caucasus Institute*, 2003, /05/01/2011/, http://www.silkroadstudies.org/docs/publications/OLD/xinjiang_final.pdf.
- Horowitz Donald L., *Ethnic Groups in Conflict*, University of California Press, London, 1985.
- Howell Anthony, Fan Cindy, „Migration and Inequality in Xinjiang: A Survey of Han and Uyghur Migrants in Urumqi“, *Eurasian Geography and Economics*, No.1, 2011, p. 125.
- Information Office of the State Council of the People`s Republic of China, *White Paper on Development and Progress in Xinjiang, II. Remarkable Improvement in People`s Life*, September 21, Beijing, 2009, 12/10/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-09/21/content_8717461_4.htm.
- Information Office of the State Council of the People`s Republic of China, *Regional Autonomy for Ethnic Minorities in China, III. The Right of Self-Government of Ethnic Autonomous Area*, February 2005, Beijing, /27/12/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-08/12/content_8559271.htm.
- Information Office of the State Council of the People`s Republic of China, *White Paper on Development and Progress in Xinjiang, V. Upholding Ethnic Equality and Unity*, Beijing, 2009, /12/10/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-09/21/content_8717461.htm.
- Information Office of the State Council of the People`s Republic of China, *White Paper on Development and Progress in Xinjiang, I. Swift economic Development*, September 21, 2009, Beijing, /12/10/2010/, http://www.chinadaily.com.cn/ethnic/2009-09/21/content_8717461.htm.
- Јевтић Мирољуб, „Исламски екстремизам као облик угрожавања Кине“, *Српска политичка мисао*, Институт за политичке студије, Београд, бр.1/2011, стр. 293-304
- Millward James A., *Eurasian Crossroads: A history of Xinjiang*, Columbia University Press, New York, 2007.

- Minority Rights Group International, *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples - China: Uyghurs*, 2008, /03/01/2011/, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49749d3c4b.html>
- Митровић Драгана, „Опште одлике савременог политичког система НР Кине“, у *Политички системи азијских земаља*, (приредила Митровић, Д.), Регионалне студије Азије, Факултет политичких наука, Београд, 2009.
- Митровић Драгана, „Шангајска организација за сарадњу-настанак циљеви и домети нове безбедносно-економске структуре (централне) Азије (II)“, *Српска политичка мисао*, Институт за политичке студије, Београд, бр. 3-4/2007, стр. 113-130.
- Moneyhon Matthew, “Controlling Xinjiang: Autonomy on China’s “New Frontier”, *Asian-Pacific Law&Policy Journal*, Vol. 3, 2002.
- Орловић Славиша, „Партијски систем Србије“, у *Партије и избори у Србији, 20 година* (Приредио Славиша Орловић), Фондација Friedrich Ebert Stiftung, Факултет политичких наука-Центар за демократију, Београд, 2011.
- Стојиљковић Зоран, „Социјални расцепи и поље политике“, у *Партије и избори у Србији, 20 година* (Приредио Славиша Орловић), Фондација Friedrich Ebert Stiftung, Факултет политичких наука-Центар за демократију, Београд, 2011.
- “Ethnic strife in Xinjiang: Cracks exposed in China’s minorities policy”, *The International Institute for Strategic Studies*, Vol. 15, Issue 06, 2009.
- Toops Stanley, *Demographics and Development in Xinjiang after 1949*, East-West Center, No. 1, May Washington, 2004.
- Траиловић Драган, „Централна Азија и нова Велика игра - главни геополитички актери“, *Национални интерес - часопис за национална и државна питања*, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1/2011, стр. 363-386.
- Wiemer Calla, „The Economy in Xinjiang“, in *Xinjiang: China’s Muslim borderland*, (Editor S. Frederick Starr), Central Asia-Caucasus Institute, 2004.
- Winje Truls, *Xinjiang: A centre-periphery conflict in display: An analysis of the Chinese state- and nation-building machinery in Xinjiang and the mobilization of Uyghur counter-cultures*, Master thesis, Department of Political Science, University of Oslo, 2007, доступно на: <http://www.duo.uio.no/publ/statsvitenskap/2007/65150/Oppgaven.pdf>.
- Yuhui Li, „Notes on the Chinese Government’s Handling of the Urumqi Riot in Xinjiang“, *China and Eurasia Forum Quarterly*, Volume 7, No. 4, Washington, 2009, pp.11-15.

Resume

Political, economic and general social changes which had occurred in China after 1949 undubitably have also influenced Xinjiang, which became an integral part of the People's Republic of China at the time. From this moment there occurred great changes in socio-political, economic and social structure in general in Xinjiang. The changes were caused by new organization of central government and formation of a new political and administrative system in Xinjiang. One of the most important changes was immigration of a huge number of members of Han Chinese. In the beginning these migrations of the Han population toward Xinjiang were organized by the State, and most often that was done by so-called bingtuan organizations. Later the migrations occurred spontaneously, caused by the search for better living conditions. As time went by the Han became the second largest ethnic group with almost equal number of members as the Uyghurs, who before that had been largely dominant population of Xinjiang. As it turned out these changes in demographic structure lead also to the changes in other spheres of life, influencing traditional living patterns and forms of economy and causing deep cleavages in society of this region. As presented in the paper, these and such changes have mostly influenced Muslim population and primarily the Uyghurs. Referring to differences in culture, religion, language and general way of life in regard to the Han population, and also claiming that political organization of Chinese state prevented the practice of most essential elements of the Uyghur identity such as the religion and language, a part of the Uyghur population organized separatist and later even terrorist groups for purpose of accomplishment of their nationalistic objectives. A main objective for all of these groups is a secession of Xinjiang from China and establishment of an independent Uyghur state East Turkestan. Majority of the groups organized in such way referred to periods when, according to their opinion, the Uyghurs had their own state – First and Second East Turkestan Republic. A part of the Uyghur population claims that the Uyghur identity could be preserved only within the borders of an independent Uyghur state based on Islamic norms in which they see an alternative to China's secular order. Regarding this it is necessary to mention that there are also members of the Uyghur ethnic group who claim that the secession and independence are the only one solution, but that the Uyghur state must be established on secular grounds.

As it could be seen in the paper, the Uyghur ethnic group, being still the majority, lives by traditional norms of behavior, most often based on Islam and it lives largely in rural environment, and as such it holds strong resistance toward modernization which the central government of the People's Republic of China has tried to implement there. The conclusion of the paper is that in fact the basis of this conflict is confrontation of two cultural forms, of the two ethnic groups, and most importantly - the conflict between traditional and modern. As it could be seen in the paper, the Uyghurs are largely concentrated in southern parts of Xinjiang and in the areas, cities and neighborhoods in which the Hans are majority the Uyghurs live in separate groups in the districts and they try not to come in contact with the Han Chinese. Also an obstacle for majority of the Uyghurs is the lack of knowledge of Mandarin language, which is the official language of the Chinese state. It also became obvious that the religion, namely Islam, has a very great role in the way of life and norms of behavior of the Uyghurs and that it makes a core of the Uyghur identity. Although the central government has succeeded to develop the region of Xinjiang in economic and every other way, or in other words the region has been industrialized, agricultural production has been modernized, living conditions of both the Hans and the Uyghurs have been improved, new traffic and railway infrastructure has been built and the whole region has been rapidly urbanized, a feeling of dissatisfaction of a part of the Uyghur population has still remained. As the years go by such feeling has increased even more and has manifested itself in the form of abandonment of peaceful means for overcoming of such social cleavages and has turned in direction of the use of force.

Овај рад је примљен 13. новембра 2012. а прихваћен за штампу на састанку Редакције 3. децембра 2012. године.